

Preek Matteüs 5: 1-12 – Bergrede 2

Broeders, zusters, gemeente,

Vorige week heb ik hier in de gemeente stilgestaan bij de eerste drie zaligsprekingen: zalig de armen van geest, zalig zij die treuren en zalig de zachtmoedigen. Vandaag wil ik graag verder gaan met de zaligsprekingen. Maar voordat ik dat doe wil ik kort inleidend een paar dingen zeggen.

- 1) De zaligsprekingen laten ons zien hoe het toegaat in het Koninkrijk van God en wie dat Koninkrijk zullen beërven.
- 2) De zaligsprekingen laten ons het karakter van Jezus zien en roepen ons op om dezelfde eigenschappen zichtbaar te maken.
- 3) Alle zaligsprekingen gelden voor alle gelovigen. Je kunt niet zeggen dat je aan de ene zaligspreking voldoet en aan de andere niet. Iedere gelovige wordt opgeroepen om op alle genoemde fronten op de Koning van het Koninkrijk te gaan lijken.

Met deze punten in ons achterhoofd gaan we verder met de volgende zaligspreking:

Vs. 6 – Zalig die honger en dorsten

Zalig wie honger en dorsten....dan denk je niet gelijk aan onszelf. Dit gaat niet over mij. Mensen in Afrika, in de derde wereld, die hebben honger en dorst..... Maar misschien moeten we dit maar niet te snel zeggen. Want de hele aarde heeft honger en dorst. Honger en dorst naar geluk. Wat dat geluk ook mag zijn. Maar het lijkt wel of wij mensen dat geluk nooit lijken te vinden. Sinds de harmonie, de shalom in het paradijs is verstoord door de zondeval jagen we naar geluk, werken ons rot, maar wanneer kunnen we nu zeggen dat we het geluk bereikt hebben? Op het moment dat we hebben waar we naar verlangen vragen we ons af wat de popgroep Doe Maar ooit zong: 'is dit alles, is dit alles wat er is....?' Het lijkt wel of we altijd wat missen. En geluk is kwetsbaar. Je bent het zo maar kwijt. Er hoeft maar iets te gebeuren. Als je het zo bekijkt is honger en dorst naar geluk een kansloze missie. Je vindt nooit wat je zoekt. Hoe komt dat nou? Daar geeft Jezus hier een antwoord op. Je wordt niet verzadigd van zoeken naar geluk, je wordt verzadigd als je zoekt naar gerechtigheid! Wie geluk als hoogste doel stelt zoekt verkeerd. Wie gerechtigheid zoekt wordt verzadigd en al het andere zal hem bovendien geschonken worden.

Een tekst als deze bepaalt ons heel erg bij de vraag waar we eigenlijk naar zoeken. Wie blijdschap mist, wie geluk mist, moet op zoek naar gerechtigheid, zegt Jezus.

Maar wat is nu gerechtigheid precies? Voor wie opgegroeid is met de bijbel is het best een vertrouwd woord, maar wat betekent het? Ik denk dat gerechtigheid betekent dat alles en iedereen gaat beantwoorden aan Gods bedoeling. Dat betekent dat het gerechtigheid is, dat de zonde en alle gevolgen daarvan uit mijn leven zijn verdwenen. Gerechtigheid is heelheid met God, niet alleen voor mij, maar ook voor anderen om mij heen, alles en iedereen! Dat alles weer puur en gaaf is, zoals God het bedoelt. Volkomen harmonie, volkomen shalom.

In de bijbel wordt het woord 'gerechtigheid' op verschillende manieren gebruikt. In de eerste plaats als term in de rechtspraak. Er zit iets scheef bij jou. Je zou eigenlijk straf verdienen, maar je wordt vrijgesproken. Je komt weer recht tegenover God te staan. Dankzij Jezus kan God je onschuldig verklaren. Hij stierf in jouw plaats. En daardoor is er voor jou vrijspraak. Dankzij de dood van Jezus is aan Gods gerechtigheidseis voldaan.

Wie Jezus als Verlosser aanvaardt komt recht tegenover God te staan en is een vrij mens en die kan frank en vrij in de wereld staan en met God mee gaan doen om onrecht tegen te gaan, gerechtigheid na te jagen en waar mogelijk recht te zetten wat krom is. We moeten goed realiseren dat onze verlossing van zonden geen doel op zich is, maar het mogelijk maakt om met God te leven die volkomen rechtvaardig is, en zijn gerechtigheid te gaan uitleven. Een gerechtvaardigd mens is bezig meer en meer die mens te worden zoals God het bedoelt.

Maar gerechtigheid is ook een belofte voor de toekomst. Als Jezus komt zal de aarde vol zijn van gerechtigheid. Alles wat wij in gebrekkigheid aan gerechtigheid laten zien in deze wereld zijn voorbodes van de nieuwe aarde.

Hongeren en dorsten naar gerechtigheid. Dat zijn best sterke woorden. Hongeren en dorsten is wanhopig verlangen. Wie echt honger heeft of dorst heeft een schreeuwende behoefte aan voedsel. Anders sterf je! Daar heeft Jezus het over. Zo schreeuwend behoefte hebben aan niets anders dan gerechtigheid. Je bent je er heel diep van bewust dat je het nodig hebt. Wil je ooit geluk, ooit blijdschap, wil je ooit iets van God ervaren, dan heb je die gerechtigheid in de eerste plaats nodig. Zonder herstel van de band met God blijven al die andere dingen waar je naar kunt jagen onbereikbaar.

En deze gerechtigheid krijg je nooit in eigen kracht. Wij zijn vaak van die doe-het-zelvers. Maar wie hongert en dorst is altijd afhankelijk van een ander die je eten of drinken geeft. Zo zijn wij ook afhankelijk van de grote Ander. Alleen bij Hem is verzadiging te vinden.

Hongeren en dorsten is ontdekken dat jezelf nog lang niet bent zoals je moet zijn. Het

gebrek aan gerechtigheid gaat niet aan jezelf voorbij. Ook ik schiet tekort, ik mis heelheid in mijzelf, ik moet het van genade hebben! En daarom honger en dorst ik naar gerechtigheid.

Dat is de eerste zaligspreking. Dan nu de volgende.

Vs. 7 – Zalig de barmhartigen

Jezus zegt in de Bergrede dat wie barmhartig is, barmhartigheid zal geschieden. Ik zei al dat alle eigenschappen van de Bergrede in feite Jezus' karakter weerspiegelen. Jezus is de zachtmoedige, de barmhartige, de reine van hart, de vreedstichter, degene die vervolgd werd omwille van de waarheid. In feite zegt iedere zaligspreking dat in ons leven het leven van Jezus zichtbaar behoort te worden. Zalig ben je als de barmhartigheid van Jezus zichtbaar wordt in jouw leven. Deze barmhartigheid van Jezus kan alleen maar zichtbaar worden als je eerst zelf de barmhartigheid van Jezus ontvangen hebt.

Dan beseft je dat die vraag van die rijke jongeman die bij Jezus kwam eigenlijk een foute vraag is. Wat moet ik doen om eeuwig leven te ontvangen? Jij kunt helemaal niets doen. Vandaar dat Jezus toen die bekende gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan (Lk.10) vertelde. Je moet beseffen dat jij daar langs de weg ligt, jij bent beroofd en berooid, zoals die man in de gelijkenis. Jij moet niets doen, je moet iets laten doen. Je wonden moeten verzorgd, je moet van de straat opgepakt worden en in de herberg gebracht. Je hebt iemand nodig die voor jou betaalt. Je hebt die hulp uit onverwachte hoek nodig. Je hebt Jezus nodig! En pas dan, als Jezus jou barmhartigheid heeft geschonken, ga je van binnenuit veranderen. Dan ga je zijn hart en zijn karakter vertonen in een wereld die schreeuwt om barmhartigheid. En dat kost je wat..... Die Samaritaan was bereid het risico te nemen om zelf in elkaar geslagen te worden. Hij was bereid om de verzorging te betalen voor die wildvreemde man van een vijandig volk die maar zo op zijn pad kwam. Wie zo barmhartig is, aan hem zal straks, als Jezus komt, barmhartigheid geschieden.

Dat brengt me bij de volgende zaligspreking.

Vs. 8 – Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien.

Nu kunnen we zo'n vers natuurlijk afdoen en zeggen dat dit 'zullen zien' van God volledig naar de toekomst verwijst. Ja zeker, we geloven dat, we zullen Hem zien, later, na dit leven. Maar de vraag is of Jezus daar naar verwijst in de Bergrede.

We hebben al een keer gezegd dat in het de Bergrede om het Koninkrijk van God gaat. En het is waar, dat Koninkrijk zal er ooit een keer helemaal zijn. Dan zal het Koninkrijk zich uitstrekken over de hele aarde. Maar het Koninkrijk is niet alleen maar toekomstmuziek. Het

is er nu ook al. Overal waar Jezus Koning is, is iets van dat Koninkrijk zichtbaar. Eens zullen wij God zien 'gelijk Hij is'. Maar dat wil niet zeggen dat er hier op aarde niets van Hem gezien kan worden. In Psalm 63:3 schrijft David: *Zo heb ik U in het heiligdom aanschouwd...* David heeft, toen hij in de tempel was, iets van God gezien, namelijk Zijn sterkte en Zijn heerlijkheid.

Als het Oude Testament spreekt over 'God zien' of 'Gods aangezicht aanschouwen' dan was dat een overrompeld worden door vreugde, aanvaarding, troost, kracht, hulp, liefde en vergeving. Op een zelfde manier is God te zien en te ervaren, ook in het leven nu.

Vandaag lezen we in de Bergrede dat er één voorwaarde is voor het zien van God. We moeten rein van hart zijn. In feite zegt Jezus dus dat het niet kunnen zien van God niet bij God ligt, maar bij de mens zelf. Als je hart vuil is, onrein is, is er geen doorkijken aan. Eerst zal je onreinheid moeten wijken.

Het was diezelfde koning David die daar eens om vroeg. We lezen het in Psalm 51. *Schep mij een rein hart, o God (vs. 12)*. Maar ja...hoe kun je nu ooit zorgen dat je eigen hart rein is. Ik neem aan dat er niemand is geweest onder Jezus' luisteraars tijdens de Bergrede, die gedacht zal hebben: 'oh....een rein hart....dat heb ik wel. Dat zit met mij wel goed'. En vermoedelijk is dat vandaag onder de luisteraars naar deze preek niet anders.

De complete mensheid lijdt sinds de zondeval in feite aan een akelige hartkwaal. Een kwaal die ons het zicht op God ontnemt. Een kwaal die alleen maar opgelost kan worden als ons hart wordt vernieuwd door de Heilige Geest. In het Nieuwe Testament wordt dit een nieuwe geboorte genoemd. Wie Christus als Verlosser accepteert mag de Heilige Geest in z'n leven ontvangen. En die Geest wil ons hart vernieuwen. Vanaf dat moment mag je als 'geestelijke mens' gaan waarnemen wat de natuurlijke mens niet ziet. Wie de Geest heeft ontvangen krijgt inzicht in de dingen van God. Je gaat inzien dat je verlossing nodig hebt, je gaat inzien dat je door genade een kind van God bent geworden, je gaat inzien dat het kruis en het lege graf Gods manier zijn om ons met God in het reine te brengen. En zo mag je onder de leiding van de Heilige Geest meer en meer gaan zien wie onze hemelse Vader voor ons wil zijn.

God zien, daar mag onder de leiding van de Heilige Geest al een begin mee gemaakt worden. Waar het Koninkrijk is, wordt de Koning ook nu al zichtbaar. En natuurlijk het is waar, dat is nog niet te volle. Dat komt nog. Als straks, bij Jezus' komst, ons hart volledig een rein hart is geworden, dan zullen we Hem zien, dan zullen we Hem zien met onze eigen ogen. Dan zullen we ons vol aanbidding neerbuigen voor de Koning zelf.

We gaan naar de volgende:

Vs. 9 – Zalig de vreedestichters

Zalig de vreedestichters, want zij zullen *kinderen van God* genoemd worden. Wie een vreedestichter is, zal herkenbaar zijn als Gods kind!

Als we dat zo zeggen dan voelen we meteen hoe ver dat afstaat van het mensenleven. Hoe vaak zijn we juist geen vreedestichter. Dat zie je in het groot in de wereld als er conflicten zijn tussen landen, je ziet het in het klein als er conflicten zijn tussen groepen in de samenleving, je ziet het bij de rijdende rechter, als er burenruzies ontstaan omdat de schutting of de heg 10 cm (of minder) over het pad van de burenen heen komt, je voelt het ook in je eigen hart, als iemand die anders denkt dan jij zich laat horen. Ook dit gaat de kerkdeur niet voorbij. Voordat je het weet zijn de verschillen belangrijker dan de dingen die je samenbinden. Als u wel eens naar die Rijdende Rechter hebt gekeken dan weet u ook meteen dat een rechter geen vreedestichter is. Hij kan wijzen op wetten en regels die nageleefd moeten worden. Hij vertelt wat de wet zegt, maar hij bewerkt geen verzoening tussen mensen. Na de uitspraak zie je aan de gezichten van de verliezers dat ze zich moeten neerleggen bij de uitspraak, maar dat wil niet zeggen dat ze de volgende dag bij de burenen op de koffie zullen gaan.

Voor verzoening tussen mensen zal er vrede gesticht moeten worden. En vrede komt er alleen als er ook daadwerkelijk iets in je hart verandert.

Ook voor jou geldt, je kunt alleen maar vreedestichter zijn en kind van God genoemd worden als de grote Vreedestichter, het enige echte Kind van God, je van binnenuit heeft veranderd. Daar begint alles mee. Op het kruis van Golgotha bewerkte Gods Zoon de bevrijding van ons oude zieke hart. En het lege graf op de Paasmorgen heeft de weg voor ons geopend om op te staan in een nieuw leven. Het nieuwe hart ontvang je door gelovig te vertrouwen op het offer van de Here Jezus. Hij heeft op die manier als de grote Vreedestichter de vrede hersteld tussen de Vader en ons. Hij heeft bewerkt dat er niets meer is dat scheiding brengt. Er is weer vrede. De Rechter die ons moest oordelen is ook onze Redder geworden. Hij is onze vrede!

Ik ben er ook van overtuigd, dat hoe meer je beseft, hoe het met je eigen hart er aan toe is, dat je milder je wordt naar je broeder en zuster. Wie de vrede met God heeft leren kennen, terwijl je daar niets van verdient, gaat zich inspannen voor vrede met de ander. Als die gezindheid in ons zichtbaar wordt, wat zal dat dan uitwerken? Als het Jezus alles mocht kosten om ons te redden en als Diezelfde Jezus in ons woont door de Heilige Geest dan zal toch ook in ons zichtbaar worden dat die vrede met elkaar ons iets mag kosten. Dan ga

je niet voor je eigen mening, je eigen wil, dan drijf je niet je zin door, maar dan gun je elkaar ruimte. Dan denk je niet vanuit je eigen gelijk of je eigen smaak als het enige goede, maar dan strek je jezelf uit naar de onderlinge vrede, omdat je weet dat er een enorme prijs is betaald voor jouw vrede met God. En diezelfde prijs is ook betaald voor je broeder of zuster, al denkt die persoon anders dan jij.

We komen bij de laatste zaligspreking:

Vs. 10 – Zalig de vervolgd

Hoe zouden wij vervolgd troosten en opbeuren? Wij zouden zeggen: 'het is heel erg voor je, wat je allemaal moet doorstaan, maar probeer het vol te houden, geef de moed niet op, we bidden voor je dat de vervolging zo spoedig mogelijk afgelopen zal zijn.' Maar Jezus doet het op een heel ongewone manier. Hij zegt: Gefeliciteerd als je vervolgd wordt, zalig ben je, wees er blij om en jubel het uit.

Waarom blij zijn als je vervolgd wordt. Dat zegt Jezus ook. Hij zegt: "want dan is het koninkrijk der hemelen voor jou". Dat betekent: je bevindt je in het gezelschap van God en van Christus en de profeten.

Als je om Christus' wil vervolgd wordt, zul je misschien vrienden verliezen, men zal afstand van je nemen, want men wil niet graag in verband gebracht worden met iemand die vervolgd wordt. Maar je wordt niet eenzaam, je mag je weten in de gemeenschap van apostelen en profeten. Je bevindt je in goed gezelschap. Van jou is het koninkrijk van God. Want je loon zal groot zijn in de hemel. Jezus belooft een extra beloning. Uiteraard is dit ook een genadeloon. Het is ook door Jezus verdiend, maar Hij wil het ons extra geven, uit genade. De Zaligspreker is de Zaligmaker.

De Zaligsprekingen beschrijven hoe Jezus zelf geleefd heeft. Ook op het punt van vervolging, smaad en laster. Maar Hij schold niet terug. Hij bad voor zijn vijanden, Hij lééfde de Bergrede. Hij leefde de zaligsprekingen. Hij onderging zelf de vervolging en de smaad en de belastering die Hij zijn volgelingen voorhoudt. Zo heer, zo knecht. Wie Hem navolgt kan terecht komen op de weg van vervolging en laster. Zijn weg was een lijdensweg, Zijn drinkbeker was een lijdensbeker. Voor ons geen andere weg, geen andere beker. Door lijden heen naar de overwinning. Wees daarom, als het moet, bereid om te lijden. Het hoort er bij. Kom voor Jezus uit.

Daarom worden onze broers en zussen overal in de wereld vervolgd. Daarom kunnen en zullen wij ook zomaar smaad, spot of vervolging kunnen meemaken. Verwonder je niet. Nee, zalig ben je dan. Te feliciteren.

Zó zijn we het zout der aarde (vers 13) en het licht der wereld (vers 14). Hoe? Dat wordt in de rest van de Bergrede verder uitgewerkt.

Het lijkt me zinvol daar in een volgende preek bij stil te staan. Voor nu lijkt het me voldoende dat we ons bezinnen op de vraag of ons leven met de Koning van het Koninkrijk ook bewerkt heeft dat we op Hem zijn gaan lijken. Zullen we daar de komende week voor onszelf over nadenken?

AMEN

Juli 2020
G.P. Hartkamp
Wapenveld